



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 34/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], všetci [REDACTED], zastúpených JUDr. Jozefom Polákom, advokátom, Aleja Slobody 50, Dolný Kubín, proti uzneseniu Okresného súdu Námestovo č. k. 2C/44/2008-1081 z 18. augusta 2022 a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. novembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ako aj postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli neúspešnou stranou v spore, v ktorom sa domáhali proti žalovanému určenia vlastníckeho práva sťažovateľov [REDACTED] a [REDACTED] k nehnuteľnostiam.

3. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2Cdo/13/2021 z 25. apríla 2022 bolo dovolanie sťažovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 10Co/173/2018-873 z 25. júna 2019 zamietnuté a najvyšší súd ním zároveň rozhodol, že žalovaný má proti sťažovateľom nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodol Okresný súd Námestovo (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 2C/44/2008-1034 z 29. júna 2022 vydaným vyšším súdnym úradníkom tak, že jej výšku určil v sume 1 830,35 eur. Určená výška trov konania pozostáva z náhrady trov právneho zastúpenia za jeden úkon právnej služby, vyjadrenie k dovolaniu z 30. decembra 2019, pri ktorého výpočte okresný súd vychádzal z hodnoty nehnuteľnosti, ktorá bola v konaní ustálená znaleckým posudkom. O sťažnosti sťažovateľov proti predmetnému uzneseniu rozhodol okresný súd napadnutým uznesením vydaným sudcom tak, že ich sťažnosť zamietol, keďže sa stotožnil s postupom vyššieho súdneho úradníka a odôvodnením spôsobu určenia výšky náhrady trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) Napadnuté uznesenie je nesprávne, arbitrárne, nedostatočne odôvodnené a súd prvej inštancie v ňom aplikoval príslušné ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) takým spôsobom, že ním bol popretý účel a zmysel tejto právnej úpravy.

b) Pokiaľ sa zákonný sudca v celom rozsahu stotožnil s názorom vyššieho súdneho úradníka o správnosti určenia výšky náhrady trov z titulu trov právneho zastúpenia v celkovej výške 1 830,35 eur za úkon právnej služby spočívajúci vo vyjadrení k podanému dovolaniu, v ktorom žalovaný *de facto* len zopakoval právnu argumentáciu, ktorú predostrel v rámci konania na súde prvej inštancie a na odvolacom súde, postupoval v rozpore s § 11 ods. 1 a 2 vyhlášky a poškodil tak práva sťažovateľov. Sťažovatelia namietajú neúčelnosť úkonu právnej služby, za ktorý bola napadnutým uznesením žalovanému priznaná náhrada trov konania, keďže toto podanie neobsahuje žiadne nové skutkové alebo právne okolnosti.

c) Okresný súd postupoval procesne nesprávne, keď napriek tomu, že mohol mať vedomosť o tejto skutočnosti z iných konaní, neprihliadol na to, že medzi stranami sporu došlo 21. marca 2022 k uzatvoreniu generálnej dohody o urovaní, v ktorej sa výslovne dohodli, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia proti druhej strane. Keďže uzatvorenie tejto dohody predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia, pričom jej obsah bol známy súdu z konaní vedených pod sp. zn. 5C/107/2009, sp. zn. 8C/154/2010 a ďalších, je zrejmé, že napadnuté uznesenie nemalo byť nikdy vydané. Nemôže obstať argumentácia zákonného sudcu o tom, že o existencii takejto dohody nemal súd vedomosť, pretože nebola obsahom spisu, keďže obsah tejto dohody tvoril prílohu sťažnosti z 28. júla 2022 proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania a zároveň je takýto záver v príkrom rozpore s § 186 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

d) Okresný súd pri určovaní výšky náhrady trov konania pri žalovanom nároku o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti nesprávne aplikoval § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky, keď správne mal vychádzať z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, čo potvrdzuje aj ustálená súdna prax, podľa ktorej „základ pre výpočet trov právneho zastúpenia sa určuje na základe rovnakých kritérií ako základ pre výpočet súdneho poplatku“, a preto boli splnené podmienky na to, aby sa pri určení základnej sadzby tarifnej

odmeny nevychádzalo z tarifnej hodnoty veci. Pokiaľ okresný súd v skutkovo a právne zhodných prípadoch postupoval rozdielne, porušil tak princíp právnej istoty, a preto je nutné napadnuté uznesenie považovať za rozporné s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu a so zákonom.

e) Znalecký posudok, z ktorého okresný súd pri ustálení hodnoty sporu vychádzal, bol vypracovaný v roku 2005, preto nie je možné z jeho záverov vychádzať pri určovaní hodnoty veci v roku 2020, t. j. po viac ako 15 rokoch od jeho vypracovania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva sťažovateľov na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým uznesením okresného súdu o zamietnutí ich sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov dovolacieho konania.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces:

7. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o trovách konania. V nadväznosti na to považuje ústavný súd za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu, pričom k zrušeniu výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, II. ÚS 837/2015, I. ÚS 630/2017, I. ÚS 325/2022).

8. Ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov, zohľadniac súčasný postoj prezentovaný Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v kontexte rozhodovacej činnosti ústavného súdu v tzv. bagateľných veciach (rozhodnutie ESLP vo veci Kľačanová proti Slovenskej republike, č. 8394/13, rozsudok z 27. 11. 2018), v zmysle ktorého tzv. bagateľnosť veci

(predmetu konania) nemôže byť jediným a nosným dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti (I. ÚS 247/2019), a nie je tomu tak ani v tomto prípade.

9. Po preskúmaní napadnutého uznesenia (v spojení s uznesením vyššieho súdneho úradníka) ústavný súd konštatuje, že nezistil v dôvodoch napadnutého uznesenia takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup okresného súdu nemajúci oporu v zákone. Okresný súd postupoval v rámci vymedzenom príslušnými právnymi predpismi regulujúcimi trovy konania a nedopustil sa takého výkladu (a aplikácie) relevantných ustanovení, ktorým by poprel ich podstatu, zmysel a účel a ktorý by predstavoval nepredvídateľnú interpretačnú svojvoľu. Odôvodnenie napadnutého uznesenia nevykazuje ani prílišný formalizmus či svojvoľu pri odôvodňovaní vysporiadavania sa okresného súdu so sťažnostnými námietkami sťažovateľov vo veci rozhodovania o sume náhrady trov. Naopak, okresný súd v napadnutom uznesení svoje stanovisko k sťažnostným námietkam sťažovateľov v okolnostiach veci primeraným a zároveň logickým spôsobom zdôvodnil. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, že okresný súd úkon právnej služby, vyjadrenie žalovaného k dovolaniu sťažovateľov, posúdil so zreteľom na to, či išlo o účelne vynaložený výdavok, ktorý strane sporu vznikol v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva, pričom vyhodnotil, že neúčelnosť dotknutého úkonu nemôže spočívať len v tom, že sa v ňom opakuje už skôr (v prvoinštančnom a odvolacom konaní) uvádzaná právna argumentácia, obzvlášť ak zo spisu vyplýva, že samotní sťažovatelia počas prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania zotrvali na svojej právnej argumentácii a nemožno povedať, že by všetky ich úkony po podaní žaloby boli neúčelné. Ústavný súd argumentáciu tvoriacu súčasť napadnutého uznesenia nemôže považovať za nesúladnú s limitmi sťažovateľmi označených práv a je toho názoru, že okresný súd rozhodol vo veci výšky náhrady trov v intenciách právnych predpisov spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný procesný exces a ani zásah do označených práv sťažovateľov, ktorých porušenie namietajú.

10. Samotní sťažovatelia označili ako ťažiskový argument ten, že okresný súd neprihliadol na uzatvorenie generálnej dohody o urovaní medzi stranami sporu, v ktorej bolo dohodnuté, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia proti druhej strane. Okresný súd k tomu v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že z obsahu spisu nevyplýva, že by predmetná dohoda o urovaní bola do spisu niektorou zo strán predložená, a rovnako spomínané spisy súdnych konaní vedených na okresnom súde, ktoré mali predmetnú dohodu obsahovať, neboli pripojené k tomuto spisu a takéto pripojenie nebolo stranami ani navrhnuté. Okresný súd ďalej dôvodil, žalovaný ako úspešná strana tohto konania výslovne neuviedol, že po uzavretí predmetnej dohody si neuplatňuje nárok na náhradu trov dovolacieho konania a takýmto návrhom nedisponoval ani dovolací súd, a preto aj právoplatne priznal žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Následne vyšší súdny úradník správne v súlade s § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti výroku o nároku na náhradu trov dovolacieho konania určil ich výšku. Z pohľadu ústavného súdu je pre posúdenie ústavnej sťažnosti v tejto časti kľúčové to, že sťažovatelia ňou *de facto* argumentačne broja proti priznaniu nároku na náhradu trov konania žalovanému ako takého. Nárok na náhradu trov dovolacieho konania bol však žalovanému priznaný rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/13/2021 z 25. apríla 2022. Ak teda sťažovatelia tvrdia, že náhrada trov konania nemala byť žalovanému vôbec priznaná z dôvodu uzavretia dohody o urovaní z 21. marca 2022, ich ústavná sťažnosť neopodstatnene smeruje proti rozhodnutiu o výške náhrady trov konania, ktoré predstavuje už len vyčíslenie priznaného nároku.

11. Pokiaľ ide o tú časť argumentačnej línie sťažovateľov, v ktorej uvádzajú, že okresný súd pri stanovení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby nesprávne aplikoval § 10 ods. 1 a 2 vyhlášky, ústavný súd uvádza, že v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam predstavuje hodnota sporných nehnuteľností základ pre určenie tarifnej hodnoty náhrady trov právneho zastúpenia (m. m. I. ÚS 84/2020, III. ÚS 410/2020). Predmetom konania vo veci samej bolo v danom prípade určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (stavbe a pozemkom), ktoré sú oceníteľné peniazmi, preto bola namieste aplikácia § 10 ods. 2 vyhlášky, tak ako to správne vyhodnotil i okresný súd. Pokiaľ sťažovatelia v tejto súvislosti namietajú, že okresný súd sa napadnutým uznesením odklonil od svojej rozhodovacej praxe v obdobných prípadoch a poukazujú pritom na konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 2C/140/2008, ústavný súd k tomu uvádza, že predmetom konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2C/140/2008 bolo vypratanie nehnuteľnosti, teda vec celkom odlišná tak po skutkovej, ako aj právnej stránke, čo samo osebe zneplatňuje použitý argument sťažovateľov.

12. Rovnako aj námietku sťažovateľov o nesprávnosti postupu okresného súdu, ktorý pri ustálení hodnoty sporu vychádzal zo znaleckého posudku na stanovenie hodnoty nehnuteľností vypracovaného ešte v roku 2005, je potrebné považovať za zjavne neopodstatnenú, keďže v zmysle § 10 ods. 2 vyhlášky na účel stanovenia tarifnej hodnoty je relevantný čas začatia poskytovania právnej služby, nie čas jeho skončenia, ako sa sťažovatelia mylne domnievajú.

13. Je potrebné zdôrazniť, že sťažovatelia aj pred ústavným súdom zopakovali námietky, ktoré už boli predmetom preskúmania okresným súdom na základe nimi podanej sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka, teda ústavná sťažnosť je vlastne iba pokračujúcou polemikou s právnym názorom okresného súdu. Sťažovatelia tak vedome stavajú ústavný súd do pozície bežnej prieskumnej inštancie všeobecného súdnictva, keď požadujú, aby ústavný súd vec opätovne posúdil a stotožnil sa s ich názorom. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva a že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne okolnosti prípadu a nahradiť závery všeobecných súdov svojím vlastným názorom, ale presvedčiť sa, že závery všeobecných súdov nie sú prejavom svojvôle, ktorá by mohla mať za následok porušenie práv sťažovateľov.

14. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd na rozdiel od sťažovateľov nepovažuje právne závery obsiahnuté v napadnutom uznesení okresného súdu za arbitrárne, keďže v napadnutom uznesení nezistil taký výklad zákonných noriem rozhodných pre vec samotnú, ktorý by mohol vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na spravodlivé súdne konanie. Vzhľadom na to, že ústavný súd nezistil možnosť porušenia označených práv sťažovateľov napadnutým uznesením okresného súdu, ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku:

15. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovatelia porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvíjajú od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve

s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľmi označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, a preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov obsiahnutých v petite ich ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. januára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu